

Megemlékezés

Molnár Károly
(1930–2013)

2013. április 2-án, életének 83. évében elhunyt Molnár Károly, aranyokleveles geofizikus mérnök, a Magyar Geofizikusok Egyesületének alapító és tiszteleti tagja. Molnár Károly az 1978–1990 közötti időszakban az Egyesület elnöke, az egykori Geofizikai Kutató Vállalat Állami Díjas vezérigazgatója, az 1993-ban megalakult Geofizikai Szolgáltató Kft. első igazgatója, a magyar kőolajipari felszíni geofizikai kutatás legdinamikusabb fejlődési időszakának meghatározó szereplője és vezető személyisége volt.

1930. szeptember 25-én született a Sopron megyei Ivánban. A háromgyermekes gazdálkodó család a helybeli elemi iskola 5. osztályának elvégzése után 1942-ben beíratta őt a soproni Bencés Gimnáziumba. A gimnázium VI. osztályának elvégzése után, az iskolák 1948-ban történt államosítása miatt, a Bencés Gimnázium még egy évig Fényi Gyula Gimnázium néven működött tovább (a jeles soproni születésű jezsuita csillagászról elnevezve), majd ezt követően az iskolát megszüntették. Így az érettségi előtt álló diáktársainak egy részével együtt a híres soproni Evangélikus Liceum utódjaként létrehozott Berzsényi Dániel Gimnáziumban tett érettségét. E patinás tanintézetek nyújtotta magas színvonalú képzésnek és humán szellemiségének birtokában a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karára adta be továbbtanulási kérelmét, ahol bekerült az 1000 jelentkezőből felvett 200 hallgató közé.

Sajnos az 1950-ben uralkodó politikai körülmények nem tették lehetővé orvosi tanulmányainak folytatását. A 20 hol-

don gazdálkodó családot a politikai megítélés a kuláklista alá helyezte, emiatt az egyetemen sem kollégiumi elhelyezést, sem menzát, sem ösztöndíjat nem juttattak számára, és az 1950. évi beszolgáltatási kényszer miatt a család nem tudta biztosítani a tanulmányainak budapesti folytatásához szükséges anyagi feltételeket.

A szülőföld közelében, az 1949-ben Sopronban megalakult új Földmérőmérnöki Kar jelentette az anyagilag is megoldható továbbtanulási lehetőséget számára, amelynek 1950. október 2-ától lett a hallgatója. 1951-ben megalakult Sopronban a Geofizikai Tanszék, és a II. évet elvégzett földmérőmérnök hallgatók az újonnan megindult geofizikusmérnöki szakon is választhaták a továbbtanulást. 1952-ben – nem kis mértékben Kántás Károly professzor ösztönzése hatására – a geofizikus pálya mellett döntött. 1954-ben szerzte meg geofizikus-mérnöki diplomáját.

A magyarországi olajipari szeizmikus méréseket 1952-ben a szovjet geofizikusok által irányított Maszolaj Rt. végezte. Az itt töltött nyári gyakorlaton tapasztalt, jövőbeni kedvező álláslehetőség és később a vállalattól elfogadott szeizmikus diplomaterv-feladat kézenfekvő következményként elkötelezte magát, és 1954 júliusában belépett a Maszolaj Rt. Geofizikai Vállalatának alkalmazásába. A számos olajipari átszervezés és átnevezések után e cég utóda lett az OKGT szervezetéhez tartozó Geofizikai Kutató Vállalat, amelynek pályája csúcán, 1974-től annak igazgatója, majd vezérigazgatója volt. De addig végigjárta a szakterület

valamennyi lépcsőfokát a terepi segédészlelői, szeizmikus kiértékelői, terepi csoportvezetői, a terepi csoportok irányítását végző geofizikai műszaki osztályvezetői munkaköröket. Kiváló helyzetfelismerő, szervező- és kapcsolatteremtő képessége révén, széles körű emberi, szakmai és munkatapasztalatokat szerzett. Az azokból levonható következtetéseket kiválóan kamatoztatta vezetői pályafutása során.

1958-ban a vállalat központjába helyezték a Geofizikai Műszaki Osztály vezetőpozíciójába. Az addigi szeizmikus tevékenységének elismeréseként megbízták az akkori Szeizmikus Kutatási Üzem főmérnök-helyettesi beosztással is. Ebben a beosztásában, felismerve a sürgető szükségét a geofizikai kutatás hatékonysága növelésének, valamint a mérőberendezések és a mérési technika halaszthatatlan korszerűsítésének, mindent elkövetett ezek megvalósítása érdekében. Az ő érdeme volt, hogy nem kis erőfeszítések árán sikerült az OKGT felsővezetését meggyőzni arról, miszerint a további kutatás eredményességének elsődleges feltétele a nyugaton alkalmazott csúcstechnológia eszközeinek megszerzése a hazai szeizmikus kutatás számára is. Vezetői szemléletében az innováció súlyponti helyet kapott egész további pályafutása során.

Mindenek eredményeként már 1966-ban sikerült felváltatnia az addig csak fotoregisztrációs szeizmikus felvételezést francia gyártmányú, mágnesszalagos jelrögzítésű technikával és bevezetni az analóg számítógépes szeizmikus adatfeldolgozást. Az új technika alkalmazásával elért kutatási eredmények elismeréseképpen Molnár Károlyt és a Szeizmikus Üzem további három szakemberét a Magyar Tudományos Akadémia 1967. évi közgyűlésén az „Akadémiai Díj” I. fokozatával tüntették ki.

Érezve a kor fejlődési trendjéből eredő szükségszerűséget, nagy gondot fordított saját maga szakmai továbbképzésére és nyelvtudása bővítésére is. Felsőfokú német nyelvismeretén kívül, munkája mellett tárgyalási szintre fejlesztette angol nyelvtudását, aminek mind ő, mind vállalata, jóval később is nagy hasznát vette, a 80-as évek világbanki tárgyalásainál. 1969-ben a Közgazdaságtudományi Egyetemen megszerezte a mérnök-közgazdász oklevelet. Ebben az évben az üzem főmérnöke nyugatra távozott, helyére, műszaki igazgatóhelyettesi beosztásba, a munkatársak teljes elismerésével került Molnár Károly.

Mérnök-közgazdász oklevelének megszerzése után a Miskolci Egyetem Geofizika Tanszéke felkérte, hogy vegyen részt a geofizikus mérnökök képzésében. A „Geofizikai kutatások gazdaságtana” tárgy első jegyzője és oktatója volt 30 éven át, 1969-től 1999-ig. Oktatói tevékenysége elismerésül a Művelődésügyi Miniszter 1983. szeptember 1-jén címzetes egyetemi docens címet adományozott részére.

1974-re, igazgatói beosztásának kezdetére esett az analóg mérési technika már 1970-től megkezdett teljes felváltása a világszínvonalat jelentő digitális technikával, a kutatóapparátus korszerűsítése és volumenének jelentős növelése is, amihez az ipari vezetés részéről fokozott célkitűzéseket, elévált újabb jelentős kutatási eredményeket kötöttek. A Geofizikai Kutató Üzemből 1978-ban az OKGT Geofizikai

Kutató Vállalatává előlépett szervezet korszerűsítése és körültekintő, felelős irányítása, az elvárások teljesítése, saját munkájában is teljes körű odaadást és erőfeszítést igényelt. Minden rábízott feladatot eredményesen, az ipari vezetés által is elismerten megoldott, az általa jól kiválasztott szakembergárda segítségével, felülmúlva az előírt követelményeket is.

Ezeket az eredményeket ismerte el az 1978-ban odaítélt megosztott Állami Díja, rajta kívül a vállalat további három szakembere és külső szaktanácsadója részére is „A szénhidrogén-kutatás geofizikai műszereinek és módszereinek fejlesztésében, a kutatás hatékonyságának növelésében elért eredményeiért”.

Aktív pályafutása csúcspontján meghatározó szerepe volt a 3D szeizmikus kutatás világbanki kölcsönrel történt sikeres magyarországi bevezetésében. Vezetése alatt a szeizmikus kutatás így elért színvonala, és ezen túlmenően, a magyar geofizika külföldön is megnövekedett elismertsége biztosította, hogy a hazai olajipari szeizmika később sikerrel jelenhetett meg a nemzetközi szolgáltatói piacon is.

Az 1992. év végéig volt a Geofizikai Kutató Vállalat igazgatója. Az Országos Kőolaj és Gázipari Trösztből átalakuló MOL Rt. vezetőjének felkérésére, már mint nyugdíjas, még levezette a GKV egyes részeinek szétválasztását és a Geofizikai Szolgáltató Kft. (GES) megalapítását, amelynek egy átmeneti időre első igazgatója lett. Nyugdíjba vonulásakor a MOL Rt. elnök-vezérigazgatójától a „Magyar Olajiparért” kitüntetés arany fokozatát kapta, a szénhidrogéniparban kifejtett alkotói tevékenysége elismeréseként, példaként állítva életútját a részvénytársaság minden dolgozója elé.

Pályája során rendkívül aktívan vett részt a tudományos és szakmai szervezetek munkájában. 1962-től tagja volt az MTA Műszaki Tudományok Osztálya Szeizmikus albizottságának, 1970 és 1973 között az MTA Föld és Bányászati Tudományok Osztálya Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Tudományos Bizottságának a tagja. 1973-tól 1993-ig a Geofizikai Tudományos Bizottság tagja, majd 1985–1990 között a Bizottság elnökhelyettese.

Meghatározó szerepet játszott a Magyar Geofizikusok Egyesületének életében, annak alapító, majd tiszteleti tagsággal kitüntetett tagja. 1964 és 1971 között az Egyesület titkára, 1978 és 1990 között az elnöke. Már nyugdíjasként vezette az Egyesületben az általa létrehozott Szénhidrogén szakosztályt 1993 és 1996 között. A rendszerváltozás idején, 1989-ben, elsőként kezdeményezte az Egyesületnek a kor követelményeinek megfelelő, demokratikus szervezeti megújítását.

Előrelátását, a jövőről történő gondoskodás iránt érzett felelősségét jellemzi, hogy ezzel egy időben kezdeményezte az Egyesület „Magyar Geofizikusokért” alapítványa létrehozását, amely az elmúlt, már több mint 20 év folyamán, mind az ifjú szakemberek szakmai fejlődéséhez, mind az idős tagtársak szociális problémáinak enyhítéséhez nyújtott segítő kezet.

Jelentős érdemei voltak az Egyesület nemzetközi kapcsolatainak kibővítésében. E tevékenységének csúcspontját jelentet-

te az MGE mint házigazda koordinálásával, az ELGI és GKV támogatásával 1985-ben Budapesten nagy sikerrel megrendezett „47. EAEG Meeting and Technical Exhibition”, amely a mintegy 2000 nyugati és mintegy 500 szocialista országból érkezett geofizikus résztvevővel az első nyílt és közvetlen találkozása volt a korábban egymástól elszigetelt szakembereknek.

A jelentős hazai és nemzetközi elismerést kapott rendezvény után Molnár Károlyt beválasztották az European Association of Applied Geophysicists szűk körű elnökségébe (EAEG Council) is, amelynek 1987–1991 között volt a tagja. Az MGE az Egyesület érdekében kifejtett hosszan tartó és áldozatos munkáját 1986-ban tiszteleti tagsággal, 1990-ben a Renner János-émlékéremmel ismerte el. A műszaki egyesületek szövetsége (MTESZ) már 1973-ban MTESZ Díjjal, 1988-ban MTESZ Jubileumi Emlékéremmel tüntette ki, és 1990-ben a MTESZ Emlékérmel adományozta számára.

Nyugdíjas éveinek örömteli kedvtelése mellett – mint a szentendrei pihenő- és díszkertjének építése, ifjúsága szeretett városáról, Sopronról készített érdekes fotoalbuma és a nagy szakértelemmel üzött gombászkodás – továbbra is ápolta a kapcsolatait a szakterülettel, és tevékeny résztvevője maradt szeretett egyesületének. 2012-ig volt aktív tagja az Egyesület Történettudományi Bizottságának.

A GES Kft. felkérésére 2001-ben oroszlanrészt vállalt „A felszíni geofizika 50 éve a kőolajiparban” c. könyv megírásában,

amelyet elsősorban az általa papírra vetett, sok évtizedes személyes tapasztalatok tettek fajsúlyos ipartörténeti dokumentummá. 2003-ban kezdeményezte, hogy a Magyar Geofizikusok Egyesülete fennállásának 2004-ben esedékes 50 éves jubileuma alkalmából készüljön el az Egyesület történetét részleteiben feldolgozó, dokumentumokra alapozott kiadvány. Ennek létrehozásában mint író és szerkesztő igen hosszan tartó alapos munkát végzett. Ez a ma már kordokumentumnak tekinthető könyv, nélküle szintén nem született volna meg ilyen tartalommal.

Egyesületünk elnöksége bensőséges ünnepségen köszöntötte 2010 szeptemberében 80. születésnapján és emlékezett meg életpályájáról a *Magyar Geofizikában*.

Sajnos 2012-ben egészségi állapota megromlott, korára és gyengülő egészségére hivatkozva visszavonult az aktív egyesületi élettől. A régi barátok, kollegák telefonhívásait örömmel fogadta, nem panaszkodott. Így mindenkit váratlanul ért, hogy 2013 márciusában, állapotának rosszra fordulása miatt kórházba került, ahonnan már nem tért vissza közénk.

A Magyar Geofizikusok Egyesületének elnöksége és tagsága tisztelettel és elismeréssel adózik a geofizika szolgálatában kiteljesült életpályája és munkásságának eredményei előtt. Elvesztése számunkra nem pótolható. Emlékét szeretettel őrizzük.

az MGE Elnöksége